

Okuduğunu Anlama Becerilerine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi

Examination of Primary Teachers' Views on Reading Comprehension Skills

ÖZET

Okumanın temel gayesi olan anlama bireyin aktif çabasını gerektirir. Okuma eyleminin değerli olabilmesi için anlama ile sonuçlanması çok önemlidir. Bu araştırmanın amacı okuduğunu anlamaya yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel model kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim - öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı Bartın ili Merkez ilçeye bağlı okullarda görev yapan 35 ilkököl sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formuna sınıf öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplardan elde edilmiştir. Araştırmanın amacına uygun şekilde araştırmacı tarafından 4 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında uzman görüşünden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş ve veri analizinde istatistiksel işlemlerden yüzde kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin %100'ü okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilerin olduğunu, % 94'ü okuduğunu anlayamama ile ilgili okuma güçlüğü arasında ilişki olduğunu, %94'ü sınıf öğretmenlerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında sınıf öğretmenleri, ilkököl öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik konuşma ve cümle kurma etkinliklerinin yapılması, metinlerin görsellerle desteklenmesi, öğrencilerin okumadan zevk alacağı aktivite sayısının artırılması, metinlerin kısa ve öğrenci seviyelerine uygun olması, drama çalışmaları artırılması ve tüm eğitim kademelerinde kitap okuma alışkanlığı kazandırılması gerektiği yönünde önerilerinde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, Okuduğunu Anlama, Sınıf Öğretmeni

ABSTRACT

Comprehension, which is the main purpose of reading, requires the active effort of the person. For the act of reading to be valuable, comprehension has a crucial position. The purpose of this research was to examine the primary teachers' views on reading comprehension. Descriptive model, one of the qualitative research methods, was employed in this research. The study group consisted of 35 primary teachers working at the schools affiliated to the Ministry of National Education, in central district of Bartın province, in the 2022-2023 academic year. The study group was determined by convenience sampling method. The data was obtained from the answers given by the primary teachers to a semi-structured interview form. The form including 4 items was prepared in accordance with the aim of the researcher. Experts opinion was received for the preparation of the form. The data obtained was analyzed by content analysis method and percentage was found for data analysis. As a result of the research, 100% of the primary teachers stated that there are students with reading comprehension problems, 94% of them expressed that there is a relationship between reading comprehension and reading difficulties, and 94% of them mentioned that primary teachers have sufficient knowledge about the methods to improve their reading comprehension skills. In addition, primary teachers suggested that activities to improve students' reading comprehension skills be done, texts be supported with visuals, the number of activities that students enjoy be increased, texts be short and appropriate for students' levels, drama activities be increased and the habit of reading be gained at all educational levels.

Keywords: Reading, Reading Comprehension, Primary Teacher

GİRİŞ

İnsanların iletişim kurabilmeleri, günlük hayatlarını devam edebilmelerinin özünde dil becerileri önemli bir yer tutar. Okuma ise bu becerilerin en başta gelenidir. Okuma, çocuğun doğuştan getirdiği bir beceri olmayıp; okullarda örgün eğitimle birlikte kazandığı ve yaşam boyu devam ettirmesi gereken bir beceridir. Okuma bir anda gerçekleşen değil, planlı programlı bir eğitim öğretim süreci, uzun ve yoğun çabaların sonunda, daha çok ilkökölün ilk senesinde kazanılan bir beceridir. Okuma yazma çalışmalarında bazı çocukların zorlanmaları ve gerekli becerileri kazanamamaları sınıf öğretmenlerinin çokça karşılaştıkları sorunlardandır. Güneş (2017, s.120), son yıllarda yapılan istatistiklerde 5-14 yaş aralığındaki öğrencilerin yarısının okumayı öğrenmede sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu sıkıntılarının büyük bir bölümü ise öğrencilerin okumayı sevmemesinden ve ilgi duymamasından kaynaklanmaktadır.

Sinan Canbakış¹
Sadi Tokgöz²
Muammer Yılmaz³

How to Cite This Article

Canbakış, S., Tokgöz, S. & Yılmaz, M.. (2023). "Okuduğunu Anlama Becerilerine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 9(66):3137-3142. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.70691>

Arrival: 16 May 2023

Published: 31 July 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Müdür, MEB, Bartın, Türkiye

² Müdür, MEB, Bartın, Türkiye

³ Doç. Dr, Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Bartın, Türkiye

Okuma ön bilgilerin kullanılarak, duyu organlarıyla algılanan sembollerin zihinde yapılandırılarak metinle anlam kurma sürecidir. Okuma eylemi sonucunda okuyucu anlamı yakalamalıdır. Anlama olmadan yapılan okuma yalnızca seslendirmeden ibarettir (Yılmaz, 2019, s. 11). Yani metnin yazarının vermek istediği mesajın anlaşılıp kodlanarak bireyin kendi zihinsel dünyasında metni bir bütün olarak algılayıp yorumlaması ve eleştirmesidir (Aktaş ve Bayram 2018, s.1402)

Anlama, okuma sürecinde alınan bilgilerin işlenmesi, sıralaması, sınıflama, ilişkilendirme, sorgulama, analiz, sentez gibi zihinsel süreçlerden geçirilerek anlamlandırılması olarak ifade edilir (Güneş, 2015, s. 5). Okuduğunu anlama sürecinde okunan metin ile ilgili metnin yapısını çözümlene, içeriğini anlama ve yorumlama, son olarak metni eleştirme aşamalarının izlenmesi gerekmektedir (Balcı, 2016,s. 15). Okuduğunu anlama, insan yaşamında bütün hayatı boyunca kullandığı becerilerin temel şartı olduğundan bu sürecin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi hayati öneme sahiptir (Duran ve Topbaşoğlu, 2018, 1). Anlama; dikkatli ve görsel okuma yöntemiyle alınan veriler ışığında fikir üretme, sonuçlar çıkarma, araştırma ve ölçümlene biçimidir (Güneş, 2007). Anlamayı oluşturmak ve kolaylaştırmak için sözcüklerin ve metnin anlamını bilmek veya metinde geçen tümcenin durumuna göre bir sözcüğe en uygun manayı verebilmek, metnin çeşidini bulabilmek, detayları ayırmak ve ana-düşünceyi bulabilmek, metin ile ilgili soruları yanıtlayabilmek, metni kendi cümleleriyle kısaca özetleyebilmek, metinden önemli çıkarımlar yapabilmek, metinde kullanılan edebi üslubu bulabilmek, metin yazarın hedefini ve fikrini tanımak ve sezebilmek gerekir. Bu becerileri geliştirmek, bir metni ifade etmeyi kolaylaştırmaktadır (Güneş 1993).

Dil becerilerini okuduğunu anlama ilerletir. Öğrenciler eğer okuduğunu anlamakta zorluk yaşarlarsa sadece Türkçe dersinde değil anlamaya ilişkili diğer derslerde de başarısız olurlar (Yılmaz, 2008, s.133). O yüzden düz okuma yapan, okuduğunu anlayıp sorgulamayan, okuma taktiklerini kullanmayan öğrenciler yazılı metinlere yönelik doğru anlamalara ulaşamazlar (Bayraktar, 2012).

Okuduğunu anlama süreci hem eğitim hayatımızın hem de toplumsal yaşantımızın şekillenmesine katkı sağlar. Fakat problemlerin çözülmesi noktasında ilkökul eğitim sürecinde öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler desteklenerek çalışmalar yürütülmelidir (İnce, 2012).

Epçaçan (2009, 210) ve Yılmaz (2018, s.82)'a göre okuduğunu anlama, ilkökul eğitim öğretim sürecinden başlayarak çocuklara verilen bir dil becerisi olup yazılmış bir metinden mana çıkarmayı ve içeriğini ayrıntılı olarak kavramayı, varolan bilgiler arasında ilgi kurarak yepyeni bilgilere ulaşılması olarak ifade edilmektedir.

Sözcük doğrulama becerisi gelişmemiş ya da az gelişmiş öğrenciler sözcükleri adeta seslendirdikleri için anlamaya zaman ayıramamaktadırlar. Böyle öğrenciler okumada sıkıntı yaşarlar, yanlış ve ağır ifadelerle okurlar ve okuduklarının çoğunu ise anlayamazlar (Yılmaz, 2008, s. 132). Okumanın temel gayesi anlama olduğundan bu da kişilerin aktif ve şuurlu bir biçimde gayretini gerektirir (Epçaçan, 2007, s.22) Okuma eyleminin değerli olması için anlama ile sonuçlanması önemlidir. Bu sebeple okumanın anlama süreciyle tamamlanması istenir (Tazebay (2005).

Bu yüzden okuduğunu anlamada, bireyin seslendirdiği kelimenin anlamını bilmesinin yanında ilgili kelimeyi kavrama, zihinde şekillendirme, aralarında bağlantı kurma ve değerlendirmek yapması gerekir (Güneş, 2000, s. 59). Okuyucu bir metni okuduğunda eğer buradaki düşünceyi zihninde bütünleştirirse kelimelerin anlamlarından cümlelere, cümlelerden ise paragraflara ve oradan da parçanın bütününe anlamına ulaşır (Yılmaz, 2008, s. 132). Okumanın daha işlevsel olabilmesi için okuyucunun yoğunlaşarak anlamaya odaklanması ve dikkatini okunan metne vermesi gerekir (Gür, 2018). Dikkatini vererek okuyan birinin anlama düzeyinde artış olur.

Okuduğunu anlama becerilerine yönelik olarak sınıf öğretmenleri, öğrencilerinin okuduğunu anlama yeterliliklerini geliştirmeye odaklanarak öğrenme süreçlerini optimize etmekle sorumludurlar. Okuduğunu anlama becerisi yeterli düzeyde gelişmemiş olan öğrencilerin okul derslerinde başarılı olması mümkün değildir (Karatay, 2014, s. 7). İnce ve Duran'a (2013, s. 10) göre öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmenin, sınıf öğretmenlerinin temel bir uğraşı olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple çalışmada ilkökul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin fikirleri ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı okuduğunu anlama becerilerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1) Sınıf öğretmenlerinin ilkökulda okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilerin olduğuna yönelik görüşleri nelerdir?

- 2) Sınıf öğretmenlerinin okuduğunu anlayamama ile okuma güçlüğü arasında ilişki olduğuna yönelik görüşleri nelerdir?
- 3) Sınıf öğretmenlerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4) Sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik öneriler konusunda görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Okuduğunu anlama becerilerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesine çalışılan bu çalışma, betimsel bir araştırmadır. Büyüköztürk ve ark. (2019, s. 26) betimsel araştırmaları; verilen bir durumu eksiksiz ve çok dikkatli bir şekilde betimlemek olarak ifade etmişlerdir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Bartın ilindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı değişik ilkökullarda görev yapan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 35 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 18'i erkek, 17'si ise kadındır. Ayrıca öğretmenlerin 13'ü 10-15 kıdem yılına, 22'si ise 16 ve üstü kıdem yılına sahiptir. Bu yöntem, yaptığımız araştırmanın amacına uygun olarak mevzunun derinlemesine incelenmesine imkân tanımaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014, s.103).

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, sınıf öğretmenlerinin yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara vermiş oldukları cevaplardan elde edilmiştir. Araştırma kapsamında amaca uygun olarak araştırmacı tarafından dört maddeden oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan dört maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ayrıca uygulamadan önce sınıf öğretmenleri ile görüşülerek uygulama hakkında bilgi verilmiştir. Uygulama esnasında ise hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları 35 sınıf öğretmenine verilerek yazılı olarak doldurmaları istenmiştir. Bir hafta sonra öğretmenlerden formlar teslim alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Görüşme formunda bulunan her soruya karşılık verilen tüm yanıtlar şifrelenmiştir. Şifrelenen cevaplar bir üst kategoride toplanıp temalara ayrılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki açık uçlu sorular, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde istatistiksel işlemlerden yüzde değeri kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu araştırmanın amacı okuduğunu anlama becerilerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Bu hedef çerçevesinde elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır. Bu veriler çözümlenerek tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 1: İlkokulda Okuduğunu Anlama Sorunu Yaşayan Öğrencilerin Olup Olmadığına Yönelik Sınıf Öğretmeni Görüşleri

Soru 1: İlkokulda okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilerin olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet (% 100)	Okuma hızı ve kalitesinin yetersizliği (%40)
		Hazırlanmışlık düzeyi (%11)
		Sosyoekonomik durum, aile ilgisi, sosyal çevre farklılıkları(%14)
		Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin olması (%9)
		Yeterince kitap, dergi okunmaması (%9)
		Dikkat eksikliği(%11)
		İyi öğretmen donanımlı okul eksikliği(%6)
	Hayır (%0)	

Tablo 1'e göre sınıf öğretmenlerinin tamamı okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilerin olduğunu belirtmiştir. Bu öğretmenlerin %40'ı öğrencilerin okuma hızı ve kalitesinin yetersizliğini, %11'i öğrencilerin hazır bulunmuşluk düzeyini, %14'ü öğrencilerin sosyoekonomik durum, aile ilgisi ve sosyal çevre farklılıklarını, %9'u özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin olmasını, %9'u yeterince kitap, dergi okunmamasını, %11'i dikkat eksikliğini, %6 'sı ise iyi öğretmen donanımlı okul eksikliğini gerekçe göstermişlerdir.

Tablo 2: Okuduğunu Anlayamama İle Okuma Güçlüğü Arasında İlişki Olup Olmadığına Dair Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Soru 2: Okuduğunu anlayamama ile okuma güçlüğü arasında ilişki olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet (%94)	Akıcı okuyamadıklarından okuduklarını anlamamaları (%49)
		Kelimeleri zihinlerinde cümlelere dönüştürememeleri (%18)
		Anasınıfına gitmeyen ve parçalanmış aile çocukları olduklarından (%9)
		Okuma güçlüğü yaşayanlar anlamakta zorlanıyor (%9)
		Kelime dağarcığının azlığından (%9)
	Hayır (%6)	Okuma güçlüğü çeken öğrencilerin özgüven eksikliği (%6)
		Okuma bilmek ile anlamak farklı (%50)
		Eğitim sisteminde zaman kısıtlılığı sebebi (%50)

Tablo 2'ye göre sınıf öğretmenlerinin %94'ü okuduğunu anlayamama ile okuma güçlüğü arasında ilişki olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Bu öğretmenlerin %49'u akıcı okuyamadıklarından okuduklarını anlamıyorlar demıştır, %18'i kelimeleri zihinlerinde cümlelere dönüştürememelerini sebep göstermiştir, %9'u öğrencilerin anasınıfına gitmeyen ve parçalanmış aile çocukları olmalarını, %9'u okuma güçlüğü yaşayanların anlamakta zorlanmalarını, %9'u kelime dağarcığının azlığını %9'u ise okuma güçlüğü çeken öğrencilerin özgüven eksikliğini gerekçe göstermiştir.

Sınıf öğretmenlerinin %6'sı ise okuduğunu anlayamama ile okuma güçlüğü arasında ilişki olduğunu düşünmediğini belirtmiştir. Bu düşünceye sahip öğretmenlerin %50'si okuma bilmek ile anlamak farklı demıştır, %50'si ise eğitim sistemindeki zaman kısıtlılığını sebep olarak göstermiştir.

Tablo 3: Sınıf Öğretmenlerinin Okuduğunu Anlama Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Yöntemler Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olup Olmadığına Dair Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Soru 3: Sınıf öğretmenlerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet (%94)	Fakültelerdeki eğitimler bunu destekliyor (%24)
		Yeni gelişmeleri takip ediyor (%12)
		Yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahiptir (%21)
		Tecrübe (%24)
		Seminerlerle kendilerini geliştiriyorlar (%19)
	Hayır (%6)	Üniversitelerde gerekli bilgi verilmiyor (%50)
		Bu konuda seminerler artırılmalı (%50)

Tablo 3'e göre sınıf öğretmenlerinin %94'ü okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerin %24'ü fakültelerdeki eğitimlerin bunu desteklediğini, %12'si sınıf öğretmenlerinin yeni gelişmeleri takip ettiklerini, %21'i sınıf öğretmenlerinin yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, %24'ü sınıf öğretmenlerinin tecrübelerini kullandıklarını, %19'u ise sınıf öğretmenlerinin seminerlerle kendilerini geliştirdiklerini gerekçe göstermişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin %6'sı ise okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. Bu düşünceye sahip öğretmenlerin %50'si üniversitelerde gerekli bilgi verilmiyor derken, %50'si ise bu konuda seminerlerin artırılması gerektiğini gerekçe olarak göstermişlerdir.

Tablo 4: İlkokul Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Soru 4: İlkokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik önerileriniz nelerdir?	Konuşma ve cümle kurma etkinlikleri yapılmalı (%22)
	Metinler görsellerle desteklenmeli (%16)
	Zevk alınacak aktivite sayısı artırılmalı (%11)
	Okuma saatleri düzenlenmeli (%9)
	Metinler kısa ve anlamlı olmalı (%9)
	Drama çalışmaları artırılmalı (%6)
	Eğitimin tüm kademelerinde kitap okuma alışkanlığı kazandırılmalı (%6)
	Günlük ve bireysel takip yapılmalı (%3)
	Köy okullarına pozitif ayrımcılıkla daha çok materyal verilmeli (%3)
	Veli-öğretmen-öğrenci işbirliği artırılmalı (%3)
	Metinler yeterince okunmalı (%3)
	Dikkat artırıcı aktivite ve oyunlar (%3)
	Hızlı okuma teknikleri geliştirilmeli (%3)
Okuduğunu anlama stratejileri yaşam boyu sürekli geliştirilmeli (%3)	

Tablo 4'e göre sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik olarak %22'si öğrencilere konuşma ve cümle kurma etkinliklerinin yapılması gerektiği, %16'sı metinlerin görsellerle desteklenmesi gerektiği, %11'i öğrencilerin zevk alacağı aktivite sayısının artırılması gerektiği, %9'u okuma saatlerinin düzenlenmesi, metinler kısa ve anlamlı olması gerektiği yönünde önerilerde bulunmuşlardır.

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada okuduğunu anlama becerilerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. 2022/2023 eğitim-öğretim yılında Bartın ili merkez ilçeye bağlı ilkokullarda vazife yapan 35 sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Yarı yapılandırılmış 4 sorudan oluşan görüşme formu kullanılarak elde edilen bulguların içerik analizi yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar şunlardır:

- ✓ Sınıf öğretmenlerinin %100'ü okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrenciler olduğunu belirtmiştir. Okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilerin olduğunu belirten öğretmenlerin % 40'ı öğrencilerin okuma hızı ve kalitesinin yetersizliğini belirtmişlerdir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin % 94'ü okuduğunu anlayamama ile ilgili okuma güçlüğü arasında ilişki olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Okuduğunu anlayamama ile ilgili okuma güçlüğü arasında ilişki olduğunu düşünenlerin %49'u öğrencilerin akıcı okuyamadıklarından okuduklarını anlamıyorlar demişlerdir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin % 94'ü okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerin %24'ü fakültelerdeki eğitimlerin bunu desteklediğini söylemiştir, Araştırmanın sonunda, ilkokulda okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilerin olduğu yapılan analizler sonucunda belirlenmiştir.

Bu araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilerin okuma hızı ve kalitesinin yetersizliğini sebep göstermişlerdir. Bunun yanında hazır bulunuşluk düzeyi, sosyo ekonomik durum, aile ilgisi, sosyal çevre farklılıkları, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin olması, yeterince kitap, dergi okunmaması, dikkat eksikliği, iyi öğretmen donanımlı okul eksikliğini belirtmişlerdir. Bu sonuç Yılmaz'ın (2011) ilköğretim 4.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarında cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, anne baba öğrenim düzeyinin etkisi konulu çalışmasında ulaştığı okuduğunu anlamada cinsiyetin, sosyoekonomik durumun ve ailenin öğrenim düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark yarattığı; Çelenk ve Çalışkan'ın (2004) çalışmasında ailenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyin çocuğun okuduğunu anlama başarısı üzerinde etkili olduğu sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Okuduğunu anlamayı etkileyen dış faktörlerden olan; dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, disleksi, okumaya ilgi, kelime tanıma hızı, kelime bilgisi ve metin karmaşıklığı gibi faktörleri ön plana çıkarmıştır. Okuduğunu anlama sorunu sebepleri olarak ortaya çıkan “Yeterince kitap, dergi okunmaması” sonucu Esen Aygün'ün (2021) çalışmasındaki çocukların okuduklarını anlama marifetinin okuma alışkanlığının rol oynadığı sonucuyla ve Yılmaz ve Darıcan'ın (2015) çalışmasındaki öğrencilere çeşitli okuma malzemesi alınmasının, ailelerin okuma sıklığı seviyelerinin, öğretmenleri tarafından öğrencilere okuma ödevi verilmesinin yararlı olduğu sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Ama bunu söylerken %24'ü fakültelerdeki eğitimlerin bunu desteklediğini söylemiştir, mezuniyet sonrası öğretmenler bu konuda yeni gelişmeleri takip ettiklerini, ayrıca tecrübelerine güvendiklerini ve seminerlerle kendilerini geliştirdiklerinden bahsetmişlerdir. İşte bu yüzden Milli Eğitim Bakanlığınca okuduğunu anlama ile ilgili daha çok seminerlerin açılması önem arz etmektedir.

Araştırma sonucunda okuduğunu anlayamama ile okuma güçlüğü arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Demirtaş'ın (2016) okuma güçlüğü yaşayan dördüncü sınıf öğrencileri üzerine bir çalışmasında ulaştığı, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin akademik kazanımlarının da düşük olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye yönelik yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları sonucuyla, Yılmaz'ın (2008) Türkçede okuduğunu anlama becerilerini geliştirme yolları konulu çalışmasında ulaştığı öğretmenlerin çocukların okuduğunu anlama becerilerinin gelişmesine yönelik uygulamalar yapması gerektiği sonucu benzerlik göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ İlkokullarda okuduğunu anlama sorunu yaşayan öğrencilere, okuduğunu anlama stratejileri kullanılarak eğitimler verilebilir.
- ✓ İlkokullarda okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler için ders saatleri dışında okuma eğitimleri verilebilir.

KAYNAKÇA

Aktaş, E. & Bayram, B. (2018). Türkçe Öğretiminde Okuduğunu Anlama Stratejilerinin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme . *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(3) , 1401-1414.

- Akyol, Yıldırım, Çetin ve V. Rasinski (2014). *Okumayı değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bayraktar, M. (2012) *Şematik öğrenme modelinin eleştirel okuma becerisinin gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, Kılıç, E., Akgün, Erkan, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelenk, S., & Çalışkan, M. (2004). Bazı sosyo-ekonomik faktörlerin okuduğunu anlama başarısına etkisinin incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 29(309), 24-33.
- Demirel, Ö. (2006). *Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirtaş, G. (2016). *Okuma güçlüğü yaşayan dördüncü sınıf öğrencileri üzerine bir durum çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde
- Epçaçan, C. (2009). Okuduğunu anlama stratejilerine genel bir bakış. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 207-223
- Ergen, Y. & Batmaz, O. (2019). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri ile okuduğunu anlama başarıları arasındaki ilişki, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (49), 130-147.
- Esen Aygün, H. (2021). İlkokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisi ile okuma kaygısı arasındaki ilişkide okuma alışkanlığının aracı rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(231), 91-109.
- Güneş, F. (1993). Okuma yeteneğinin geliştirilmesi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 30, 26-30.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınevi
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3),119-128.
- Gür, D. (2018). *İlkokul öğrencilerinin dikkat düzeyleri ve dikkat özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnce, Y. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde kullandıkları okuduğunu anlama stratejileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- İnce, Y. & Duran, E. (2013). Sınıf öğretmenlerinin okuduğunu anlama stratejilerine yönelik görüşleri ve kullanma düzeyleri / Examination of the opinions elementary teachers on reading comprehension strategies and the use of such strategies . *Okuma yazma eğitimi araştırmaları*, 1 (1) , 9-19 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/oyea/issue/20479/218122>
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi (2.bs.)* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tazebay, A. (2005). *İlkokul öğrencilerinin okuma becerilerinin okuduğunu anlamaya etkisi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi
- Yılmaz, M. (2008). Türkçede okuduğunu anlama becerilerini geliştirme yolları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9),131-139.
- Yılmaz, M. (2011). İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarında cinsiyet, sosyoekonomik durum, anne baba öğrenim düzeyinin etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 9-14.
- Yılmaz, M. (2018). Okuma eğitimi. *Yılmaz M. (Ed.), Yeni gelişmeler ışığında Türkçe öğretimi içinde*, (s. 81-112). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yılmaz, M. & Darıcan, A. (2015). Okumaya hazıroluğunun ilkököl 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarına etkisi. *Bartın University Journal of Faculty of Education , Special Issue , 97-110 .*